

سازمان بهزیستی کشور			
دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی		عنوان دستورالعمل	
۱۴۰۴/۱۱/۱	تاریخ شروع و اجراء	شماره ابلاغ دستورالعمل	
۱۴۰۹/۱۱/۱	تاریخ اعتبار	۵	شماره بازنگری

SWO

WI-0001-3331G0S0a00

۵st.Edition

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran

سازمان بهزیستی کشور

State Welfare Organization of Iran

شماره استاندارد

WI-0001-3331G0S0a00

چاپ پنجم

دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه
(CBR)
از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی

**Guidelines for the Implementation of
the Community-Based Rehabilitation
(CBR) Program through the Non-
Governmental Sector in Urban and Rural
Areas**

سازمان بهزیستی کشور			
دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی		عنوان دستورالعمل	
۱۴۰۴/۱۱/۱	تاریخ شروع و اجراء	شماره ابلاغ دستورالعمل	
۱۴۰۹/۱۱/۱	تاریخ اعتبار	۵	

فرم مشخصات پدیدآورندگان

ملاحظات	سمت	نام خانوادگی	نام	ردیف
تهیه کنندگان	معاون دفتر پیشگیری از معلولیت ها و تلفیق اجتماعی	جهانشاد	شبیم	
	کارشناس گروه توانبخشی مبتنی بر جامعه	تفریشی	فرانک	
	کارشناس گروه توانبخشی مبتنی بر جامعه	مشیری	علی	
	کارشناس گروه توانبخشی مبتنی بر جامعه	پورسید	مریم	
	کارشناس گروه توانبخشی مبتنی بر جامعه	خجسته	سمانه	
	کارشناس گروه توانبخشی مبتنی بر جامعه	کهن	کاوه	
بازبینی کننده	مدیر کل دفتر پیشگیری از معلولیت ها و تلفیق اجتماعی	صفاری فرد	افروز	۲
نهایی کننده	معاون امور توانبخشی	عباسی	فاطمه	۳
تایید کننده	رئیس مرکز برنامه ریزی، فناوری اطلاعات و امنیت فضای مجازی	صالح	سعید	۴

سازمان بهزیستی کشور			
دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی		عنوان دستورالعمل	
۱۴۰۴/۱۱/۱	تاریخ شروع و اجراء	شماره ابلاغ دستورالعمل	
۱۴۰۹/۱۱/۱	تاریخ اعتبار	شماره بازنگری	

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۴	پیشگفتار
۴	مقدمه
۴	ماده ۱- هدف و دامنه کاربرد
۵	ماده ۲- مراجع الزامی
۶	ماده ۳- اصطلاحات و تعاریف
۷	ماده ۴- اقدامات اجرایی برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه
۱۱	ماده ۵- شرایط افراد دارای معلولیت تحت پوشش برنامه CBR
۱۲	ماده ۶- مراحل راه اندازی و اجرای برنامه CBR
۱۲	ماده ۷- شیوه واگذاری خدمات CBR به مجری
۱۳	ماده ۸- شرایط مجری
۱۳	ماده ۹- شرایط و نقش نیروی انسانی مورد نیاز برای اجرای برنامه CBR
۱۵	ماده ۱۰- کارگروه گسترش CBR استان
۱۶	ماده ۱۱- شرح وظایف
۲۱	ماده ۱۲- برنامه CBR در طرح سلام
۲۲	ماده ۱۳- امور مالی
۲۳	ماده ۱۴- پایش و نظارت برنامه
۲۷	ماده ۱۵- ابلاغیه
۳۱	منابع و مآخذ
۳۳	پیوست ها

سازمان بهزیستی کشور			
عنوان دستورالعمل		دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی	
شماره ابلاغ دستورالعمل	تاریخ شروع و اجراء	۱۴۰۴/۱۱/۱	
شماره بازنگری	تاریخ اعتبار	۵	۱۴۰۹/۱۱/۱

پیشگفتار

برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) به عنوان یکی از رویکردهای مؤثر در ارتقای سلامت، توانمندسازی و افزایش مشارکت اجتماعی افراد دارای معلولیت، از سال ۱۳۷۴ در مناطق روستایی کشور آغاز و به تدریج گسترش یافته است. این برنامه با تکیه بر مشارکت جامعه محلی و همکاری بخش‌های مختلف، نقش مهمی در دسترسی عادلانه‌تر به خدمات توانبخشی ایفا کرده است.

با توجه به تحولات علمی، اجتماعی و اجرایی، این دستورالعمل طی سال‌های مختلف به صورت مستمر بازنگری و به روزرسانی شده و همواره از دستورالعمل‌ها و رویکردهای بین‌المللی، به ویژه رهنمودهای سازمان جهانی بهداشت، بهره گرفته است. بازنگری‌های انجام شده همچنین متناسب با تغییرات ساختاری، نیازهای نوظهور کشور و تجربیات اجرایی حاصل از اجرای برنامه در مناطق شهری و روستایی صورت پذیرفته و هدف آن ارتقای اثربخشی، هماهنگی و پایداری اجرای برنامه CBR بوده است.

مقدمه

این دستورالعمل در راستای ماده واحده قانون تشکیل سازمان بهزیستی کشور (۱۳۵۹) و همچنین به منظور تحقق بخشیدن به اهداف بندهای ماده ۳۱ فصل ششم برنامه پنج ساله هفتم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۳-۱۴۰۷) طراحی و تدوین شده است

ماده ۱- هدف و دامنه کاربرد

هدف کلی

هدف از تدوین این دستورالعمل، فراگیر سازی افراد دارای معلولیت در برنامه های توسعه با استفاده از یک رویکرد چند بخشی و مشارکتی به طوری که منجر به توانمند سازی افراد دارای معلولیت و ورود آنان به جریان عادی زندگی شود.

اهداف اختصاصی

- ۱-۱- تسهیل دسترسی افراد دارای معلولیت به خدمات و برنامه های مرتبط با مولفه سلامت، آموزش، اشتغال، اجتماعی و توانمند سازی

سازمان بهزیستی کشور			
عنوان دستورالعمل		دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی	
شماره ابلاغ دستورالعمل	تاریخ شروع و اجراء	۱۴۰۴/۱۱/۱	
شماره بازنگری	تاریخ اعتبار	۵	۱۴۰۹/۱۱/۱

۲-۱- رفع موانع فیزیکی، نگرشی، ارتباطی و قانونی در جامعه برای افراد دارای معلولیت

۳-۱- افزایش همکاری بین بخشی (بخشهای دولتی و غیردولتی) جهت فراگیرسازی افراد دارای معلولیت در برنامه های توسعه

۴-۱- مشارکت جامعه جهت گسترش و ارتقای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه

۵-۱- افزایش آگاهی افراد دارای معلولیت، خانواده های آنان، کارکنان و شرکای کاری

۶-۱- گسترش ابتکارات، خلاقیت ها و مستند سازی

دامنه کاربرد

این دستورالعمل جهت استفاده کلیه مدیران کل بهزیستی، معاونین توانبخشی و کارشناسان حوزه توانبخشی بویژه کارشناسان توانبخشی مبتنی بر جامعه استان ها و روسای بهزیستی، مسئولین توانبخشی و کارشناسان توانبخشی بویژه کارشناسان توانبخشی مبتنی بر جامعه شهرستان ها و همچنین مراکز/ موسسات غیر دولتی مجری برنامه توانبخشی مبتنی قابل کاربرد می باشد.

ماده ۲-مراجع الزامی

- ۱-۲- ماده واحده قانون تشکیل سازمان بهزیستی کشور، مصوب ۱۳۵۹/۳/۲۴ شورای انقلاب اسلامی
- ۲-۲- قانون تصویب کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت، مصوب ۱۳۸۷/۰۹/۱۳ مجلس شورای اسلامی
- ۳-۲- قانون حمایت از حقوق معلولان، مصوب ۱۳۹۷/۲/۸ مجلس شورای اسلامی
- ۴-۲- قانون برنامه پنج ساله هفتم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۳-۱۴۰۷)

ماده ۳-اصطلاحات و تعاریف

۱-۳- توانبخشی مبتنی بر جامعه **Community-Based Rehabilitation (CBR)**

توانبخشی مبتنی بر جامعه راهبردی است در جهت توسعه جامعه برای ارائه خدمات توانبخشی، کاهش فقر، از طریق تلاش های مشترک افراد دارای معلولیت، خانواده های آنان، سازمان ها و جوامع، و سایر بخش های دولتی و غیردولتی در زمینه سلامت، آموزش، معاش، امور اجتماعی و توانمندسازی انجام میشود."

سازمان بهزیستی کشور			
دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی		عنوان دستورالعمل	
۱۴۰۴/۱۱/۱	تاریخ شروع و اجراء	شماره ابلاغ دستورالعمل	
۱۴۰۹/۱۱/۱	تاریخ اعتبار	شماره بازنگری	

در این دستورالعمل اجرای این برنامه با استفاده از ظرفیت مراکز خدمات بهزیستی (+زندگی) مستقر در شهرها در دستور کار قرار گرفته است.

People with Disability

۳-۲- فرد دارای معلولیت

مطابق با قانون حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت مصوب ۱۳۹۶/۱۲/۲۰ شخصی است که با تایید کمسیون پزشکی - توانبخشی تعیین نوع و تعیین شدت معلولیت سازمان بهزیستی کشور با انواع معلولیتها در اثر اختلال و آسیب جسمی، حسی (بینایی، شنوایی)، ذهنی، روانی و یا توام با محدودیت قابل توجه و مستمر در فعالیتهای روزمره زندگی و مشارکت اجتماعی مواجه است.

مجری برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه Community-Based Rehabilitation Implementing Agency

۳-۳- شامل مراکز خدمات بهزیستی (+زندگی)، مجتمع خدمات بهزیستی، انجمن، موسسه غیردولتی، خیریه و یا مرکز توانبخشی است که براساس ماده ۲۶ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت از سازمان بهزیستی مجوز دریافت نموده و با داشتن شرایط مندرج در این دستورالعمل، برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه را در سطح روستا و محلات شهری با نظارت سازمان بهزیستی انجام می دهد. مجری برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه در این دستورالعمل به عنوان "مجری" نامیده می شود.

CBR Development Committee

۳-۴- کارگروه گسترش برنامه CBR

یک کارگروه فنی و عملیاتی متشکل از تصمیم گیرندگان کلیدی برای سیاستگذاری و برنامه ریزی در زمینه توسعه و گسترش برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه در سطح استان است.

CBR Unit

۳-۵- پایگاه CBR

کوچکترین واحد اجرایی برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه در سطح محلی است که مسئولیت مستقیم اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه در سطح محلی را به عهده دارد. این پایگاه در محل مرکز/ موسسه مجری تشکیل می گردد و باید با نصب بنر برای مراجعه کنندگان و بازدید کنندگان کاملاً مشخص باشد.

mid-level Facilitator

۳-۶- تسهیلگر میانی

سازمان بهزیستی کشور			
عنوان دستورالعمل		دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی	
شماره ابلاغ دستورالعمل	تاریخ شروع و اجراء	۱۴۰۴/۱۱/۱	
شماره بازنگری	تاریخ اعتبار	۵	۱۴۰۹/۱۱/۱

فردی در مرکز / موسسه مجری است که وظیفه سازماندهی، هماهنگی و نظارت بر عملکرد تسهیلاتگران و داوطلبین محلی را دارد و باید تحت نظارت مدیر مرکز/ موسسه مجری و بر اساس وظایف تعیین شده در این دستورالعمل فعالیت نماید.

۳-۷- تسهیلاتگر محلی Local Facilitator

فردی ساکن در منطقه اجرای برنامه CBR که تحت نظارت مدیر مرکز/ موسسه مجری و بر اساس وظایف تعیین شده در این دستورالعمل وظیفه اجرای برنامه در سطح محلی را به عهده دارد.

۳-۸- داوطلب محلی Local Volunteer

فردی علاقمند به موضوع معلولیت، فعالیتهای اجتماعی، فعالیتهای خیرخواهانه است که بدون چشم داشت مادی قصد کمک به اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه را دارد و تحت نظارت مرکز/ موسسه مجری بر اساس وظایف تعیین شده در این دستورالعمل فعالیت می نماید.

۳-۹- شورای توانبخشی مبتنی بر جامعه استان Provincial Community-Based Rehabilitation Council

این شورا متشکل از اعضای نهادهای دولتی و غیردولتی و نمایندگان افراد دارای معلولیت و یا خانواده های آنان می باشد که وظیفه آن فراهم نمودن زمینه اجرای مناسب توانبخشی مبتنی بر جامعه از طریق گسترش روابط بین بخشی و فرابخشی در سطح استان است. رئیس این شورا مدیرکل دفتر امور شهری استانداری و دبیر آن مدیر کل سازمان بهزیستی استان میباشد.

۳-۱۰- شورای توانبخشی مبتنی بر جامعه شهرستان County Community-Based Rehabilitation Council

این شورا متشکل از اعضای نهادهای دولتی و غیردولتی، افراد دارای معلولیت و یا خانواده های آنان می باشد که وظیفه آن فراهم نمودن زمینه اجرای مناسب توانبخشی مبتنی بر جامعه از طریق گسترش روابط بین بخشی و فرابخشی در سطح شهرستان است. رئیس این شورا فرماندار و دبیر آن رئیس بهزیستی شهرستان می باشد.

۳-۱۲- شورای توانبخشی مبتنی بر جامعه روستا/محله

Village / Neighborhood Community-Based Rehabilitation Council

سازمان بهزیستی کشور			
عنوان دستورالعمل		دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی	
شماره ابلاغ دستورالعمل	تاریخ شروع و اجراء	۱۴۰۴/۱۱/۱	
شماره بازنگری	تاریخ اعتبار	۵	۱۴۰۹/۱۱/۱

این شورا نهادی محلی، و مشارکتی است که با حضور نمایندگان افراد دارای معلولیت، داوطلبین، خیرین، اعضای شورای روستا/محله و نمایندگان نهادهای دولتی و غیر دولتی مرتبط تشکیل می‌شود. این شورا با هدف شناسایی نیازها و برنامه‌ریزی برای خدمات توانبخشی و اجتماعی با استفاده از ظرفیت‌های محلی و به منظور ارتقای کیفیت زندگی افراد دارای معلولیت تشکیل می‌گردد.

۱۳-۳-انجمن استانی مراکز توانبخشی مبتنی بر جامعه

Provincial Association of Community-Based Rehabilitation Centers

نهادهای غیر دولتی است که با عضویت مراکز / موسسات مجری برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه استان تشکیل می‌شود و هدف آن ارتقای کیفیت خدمات، هم‌افزایی میان مراکز، تبادل تجربه، توانمندسازی نیروی انسانی و مشارکت در تصمیم‌گیری، پایش، نظارت و ارزیابی برنامه است.

SALAM Project

۱۴-۳-طرح سلام

۱۵-۳- یک طرح محله محور و در راستای سلامت اجتماعی است که با محوریت سازمان بهزیستی و همکاری دستگاه‌های دولتی (بویژه آموزش و پرورش) و نهادهای مردمی اجرا می‌شود و هدف آن ارتقای سرمایه اجتماعی، توانمندسازی گروه‌های محلی به‌ویژه سالمندان و افراد دارای معلولیت، و بهبود کیفیت زندگی از طریق مشارکت فعال ساکنان در محلات است.

ماده ۴- اقدامات اجرایی برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه

جهت محقق شدن اهداف مندرج در ماده ۱ این دستورالعمل مجری میبایست با استفاده از روشهای تسهیلگری و یا اقداماتی از قبیل ارزیابی، امکان‌سنجی، ارجاع، آموزش، مداخله مستقیم، جلب همکاری و بسیج جامعه، فرصت دسترسی به خدمات مورد نیاز افراد دارای معلولیت و خانواده‌های آنان را تسهیل نماید. اقدامات اصلی به شرح زیر میباشند:

۱-۴- اقدامات مرتبط با مولفه سلامت

۱-۴-۱. کمک به اجرا و تسهیل دسترسی به برنامه‌های ارتقای سلامت، پیشگیری از معلولیت‌ها، مراقبت‌های

پزشکی، خدمات توانبخشی و وسایل کمک توانبخشی با استفاده از ظرفیت‌های موجود در:

- سایر حوزه‌های سازمان بهزیستی از قبیل معاونت اجتماعی، مشارکت‌های مردمی و غیره

سازمان بهزیستی کشور			
دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی		عنوان دستورالعمل	
۱۴۰۴/۱۱/۱	تاریخ شروع و اجراء	شماره ابلاغ دستورالعمل	
۱۴۰۹/۱۱/۱	تاریخ اعتبار	۵ شماره بازنگری	

- مراکز بهداشتی و درمانی روستایی و شهری (زیر نظر سازمانهای مختلف همچون وزارت بهداشت، شهرداریها، و نظایر آن)

- مراکز مدیریت بحران شهری و روستایی موجود بویژه در زمان های بحرانی

- سازمان های مردم نهاد و خیریه و افراد داوطلب متخصص ارائه دهنده خدمات سلامت (خدمات پزشکی، پیراپزشکی، دندانپزشکی و نظایر آن)

۲-۱-۴. ارائه بسته های آموزشی مرتبط با نظام سلامت و توانبخشی به افراد دارای معلولیت و خانواده آنان

۲-۴- اقدامات مرتبط با مولفه آموزش

۱-۲-۴. ایجاد فرصت و رفع موانع دسترسی به آموزش های دوران اولیه کودکی، آموزش های ابتدایی، متوسطه و عالی از طریق تعامل با مدارس عادی و استثنایی

۲-۲-۴. ایجاد فرصت و تسهیل دسترسی به آموزش های شبه رسمی از طریق تعامل با مراکز فنی و حرفه ای و آموزشگاه های آزاد

۳-۲-۴. کمک به اجرا و تسهیل دسترسی به تسهیل یادگیری های مادام العمر از طریق آموزش های انفرادی و گروهی به افراد دارای معلولیت و خانواده های آنان

۳-۴- اقدامات مرتبط با مولفه امرار معاش

۱-۳-۴. کمک به ایجاد فرصت ها و تسهیل دسترسی به خود اشتغالی، اشتغال دستمزدی، تسهیلات مالی و حمایت های اجتماعی با همکاری سایر حوزه های سازمان، سازمان های دولتی و غیر دولتی مرتبط، بخش خصوصی، خیرین و داوطلبین.

۲-۳-۴. تشکیل صندوقهای خرد محلی مطابق با دستورالعمل ارسالی

سازمان بهزیستی کشور			
عنوان دستورالعمل		دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی	
شماره ابلاغ دستورالعمل	تاریخ شروع و اجراء	۱۴۰۴/۱۱/۱	
شماره بازنگری	تاریخ اعتبار	۱۴۰۹/۱۱/۱	۵

۴-۴- اقدامات مرتبط با مولفه اجتماعی

۴-۴-۱. کمک به ازدواج، تشکیل خانواده و حمایت از خانواده های دارای معلولیت در مراقبت از فرد دارای معلولیت از طریق حمایت های سازمان و سایر نهادهای دولتی و غیر دولتی موجود محلی و خیرین

۴-۴-۲. تسهیل حضور و تلفیق اجتماعی افراد دارای معلولیت به واسطه فعالیتهای فرهنگی و هنری از قبیل خانه ها و پایگاه های هنر سازمان، شهرداری ها، مراکز فرهنگی و هنری محلی، کتابخانه های عمومی، گروه های تئاتر و موسیقی و غیره

۴-۴-۳. تسهیل حضور و تلفیق اجتماعی افراد دارای معلولیت در فعالیتهای اوقات فراغت و ورزش از قبیل جشنواره های ورزشی CBR و فعالیتهای ورزشی در اماکن ورزشی عمومی

۴-۴-۴. تسهیل دسترسی به حمایت های قانونی و حقوقی

۴-۵- اقدامات مرتبط با مولفه توانمند سازی

۴-۵-۱. حمایت و ایجاد فرصت برای دادخواهی و ارتباطات

۴-۵-۲. حمایت و ایجاد فرصت برای بسیج اجتماعی

۴-۵-۳. حمایت و ایجاد فرصت برای مشارکت سیاسی افراد دارای معلولیت

۴-۵-۴. کمک به تشکیل و تقویت گروه های خودیار و سایر گروه های توسعه محلی

۴-۵-۵. کمک به تشکیل و عضویت در تشکل های افراد دارای معلولیت و سایر تشکل ها و سازمان های فعال در سطح روستا/ محله

۴-۶- اقدامات مرتبط با توانمند سازی جامعه (از طریق رفع موانع در جامعه)

۴-۶-۱. کمک به اجرا و حمایت از برنامه های رفع موانع فیزیکی در سطح خانه و فضاهای عمومی

۴-۶-۲. کمک به اجرا و حمایت از برنامه های رفع موانع نگرشی

سازمان بهزیستی کشور			
دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی		عنوان دستورالعمل	
۱۴۰۴/۱۱/۱	تاریخ شروع و اجراء	شماره ابلاغ دستورالعمل	
۱۴۰۹/۱۱/۱	تاریخ اعتبار	شماره بازنگری	

۴-۶-۳. کمک به اجرا و حمایت از برنامه های رفع موانع ارتباطی

۴-۶-۴. کمک به اجرا و حمایت از برنامه های رفع موانع قانونی

۴-۷- اقدامات مرتبط با همکاری های بین بخشی

۴-۷-۱. جلب همکاری دهیاری ها در مناطق روستایی و شهرداری ها شورای اسلامی شهردر مناطق شهری

۴-۷-۲. جلب همکاری مراکز بهداشت روستایی و شهری در اجرای برنامه های CBR در سطح محلی

۴-۷-۳. گسترش همکاری درون بخشی (همکاری با بخش های اجتماعی، مشارکت ها و سایر واحد های ادارات بهزیستی)

۴-۷-۴. تشکیل شوراهای توانبخشی مبتنی بر جامعه استان

۴-۷-۵. تشکیل شوراهای توانبخشی مبتنی بر جامعه شهرستان

۴-۷-۶. تشکیل انجمن های CBR استانی و کشوری

۴-۷-۷. مشارکت و همکاری با طرح سلام و سایر طرح های مرتبط با سازمان بهزیستی

۴-۸- اقدامات مرتبط با مشارکت های اجتماعی

۴-۸-۱. جذب داوطلبین در اجرای برنامه CBR (به عنوان مربی آموزش در خانواده و یا تسهیلگر محلی)

۴-۸-۲. تشکیل و حمایت از شورای توانبخشی مبتنی بر جامعه روستا/محل

۴-۸-۳. کمک به جذب کمک های نقدی و غیر نقدی

۴-۹- آگاهسازی افراد دارای معلولیت، خانواده های آنان، کارکنان و شرکای کاری

۴-۹-۱. برگزاری برنامه های آموزشی برای مجریان، شرکای کاری و اعضای جامعه محلی با همکاری بهزیستی استان و شهرستان

سازمان بهزیستی کشور			
دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی		عنوان دستورالعمل	
۱۴۰۴/۱۱/۱	تاریخ شروع و اجراء	شماره ابلاغ دستورالعمل	
۱۴۰۹/۱۱/۱	تاریخ اعتبار	۵ شماره بازنگری	

۴-۹-۲. آموزش های انفرادی و گروهی و به افراد دارای معلولیت و خانواده های آنان

۴-۹-۳. برگزاری نشست ها، سخنرانی ها، نمایشگاه ها، جشنواره ها، مناسبت ها و پویش ها در راستای

اهداف CBR

۴-۱۰-۱- گسترش ابتکارات، خلاقیت ها و مستند سازی

۴-۱۰-۱-۱. ارائه طرح ها و برنامه های جدید در راستای اهداف CBR

۴-۱۰-۲-۱. تهیه برنامه های رسانه ای در خصوص CBR از قبیل برنامه های تلویزیونی، رادیویی، مجلات، روزنامه ها، رسانه های اجتماعی خبرنامه، برشور، بنر و غیره

۴-۱۰-۳-۱. انجام پژوهش های مرتبط، انتشار کتاب، مقاله و گزارش ها

ماده ۵- شرایط افراد دارای معلولیت تحت پوشش برنامه CBR

۵-۱- تمامی افرادی که بر اساس " کمیسیون پزشکی- توانبخشی تعیین نوع و تعیین شدت معلولیت " به عنوان افراد دارای معلولیت شناخته شوند می توانند از مزایای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه بهره مند شوند.

۵-۲- با توجه به اهمیت مداخله بهنگام، کودکان باید در اولویت ارائه برنامه های CBR قرار گیرند.

۵-۳- افراد دارای معلولیت جدید به صورت خود معرف و یا شناسایی شده توسط تسهیلگران از طریق بازدیدهای خانه به خانه، که معلولیت آنان هنوز توسط " کمیسیون پزشکی- توانبخشی تعیین نوع و تعیین شدت معلولیت " تایید نشده است باید در اولویت بررسی در کمیسیون مذکور قرار بگیرند و می توانند حداکثر تا مدت شش ماه قبل از انجام کمیسیون از خدمات غیر مالی CBR از قبیل آموزش بهره مند شوند.

۵-۴- افراد دارای معلولیت که از اتباع و مهاجرین خارجی میباشند و مجوز های قانونی برای اقامت دارند، پس از تایید معلولیت آنان در کمیسیون مربوطه، می توانند از خدمات برنامه CBR مطابق با دستورالعمل های مالی سازمان استفاده نمایند.

سازمان بهزیستی کشور			
دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی		عنوان دستورالعمل	
۱۴۰۴/۱۱/۱	تاریخ شروع و اجراء	شماره ابلاغ دستورالعمل	
۱۴۰۹/۱۱/۱	تاریخ اعتبار	۵	

ماده ۶- مراحل راه اندازی و اجرای برنامه CBR

- ۶-۱- تشکیل کارگروه گسترش برنامه CBR
- ۶-۲- انتخاب منطقه هدف بر اساس نیاز منطقه با اولویت روستا /محل و مناطق محروم و دور افتاده براساس نظر کارگروه گسترش برنامه CBR و با نظارت معاونت توانبخشی استان و هماهنگی بهزیستی شهرستان
- ۶-۳- انتخاب مجری از بین مراکز و موسسات غیر دولتی واجد شرایط پیشنهادی توسط بهزیستی شهرستان با تایید معاونت توانبخشی استان
- ۶-۴- انعقاد تفاهم نامه بین مرکز/موسسه مجری و بهزیستی شهرستان/استان و ثبت تفاهم نامه در سامانه ارمغان (UI) توسط کارشناس بهزیستی شهرستان
- ۶-۵- ثبت اطلاعات مرکز/ موسسه مجری و افراد دارای معلولیت تحت پوشش آن در سامانه ارمغان (UI) توسط کارشناس بهزیستی شهرستان.
- ۶-۶- انتخاب تسهیلگران میانی و محلی و داوطلبین توسط مرکز/موسسه مجری
- ۶-۷- تشکیل پایگاه CBR در مرکز/ موسسه مجری
- ۶-۸- آموزش نیروی انسانی مرکز/موسسه مجری با همکاری معاونت توانبخشی استان و بهزیستی شهرستان
- ۶-۹- تشکیل پرونده فیزیکی و یا الکترونیک CBR برای افراد دارای معلولیت
- ۶-۱۰- تهیه برنامه اقدام سالیانه/ شش ماهه مبتنی بر نیازهای افراد دارای معلولیت و منابع در دسترس توسط مرکز/موسسه مجری با مشارکت کارشناس CBR شهرستان و تایید کارشناس استان
- ۶-۱۱- ارائه مداخلات فردی، گروهی و اجتماعی براساس ماده ۴ دستورالعمل و برنامه اقدام تهیه شده
- ۶-۱۲- پایش و ارزیابی طبق شاخص های تعیین شده و فرم های جمع آوری اطلاعات
- ۶-۱۳- مستندسازی و گزارش دهی منظم به بهزیستی شهرستان، استان و دفتر پیشگیری از معلولیت ها و تلفیق اجتماعی سازمان بهزیستی کشور.

ماده ۷- شیوه واگذاری خدمات CBR به مجری

- ۷-۱- واگذاری خدمات CBR به مراکز و موسسات مجری بر اساس تصمیم کارگروه گسترش CBR استان، طبق دستورالعمل مربوطه و پس از عقد تفاهم نامه با مجری میسر می باشد.
- ۷-۲- کارگروه CBR استان می بایست با تقسیم بندی مناطق روستایی و شهری طور برنامه ریزی کند که به تدریج تمام مناطق روستایی و شهری تحت پوشش این برنامه قرار گیرند.

سازمان بهزیستی کشور			
عنوان دستورالعمل		دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی	
شماره ابلاغ دستورالعمل	تاریخ شروع و اجراء	۱۴۰۴/۱۱/۱	
شماره بازنگری	تاریخ اعتبار	۵	۱۴۰۹/۱۱/۱

۷-۳- کارگروه گسترش CBR استان باید مطمئن شود در مناطق جغرافیایی (روستایی و شهری) محل اجرای برنامه CBR تمام افراد دارای معلولیت ساکن آن منطقه تحت پوشش این برنامه قرار دارند و فهرست تمامی افراد دارای معلولیت ساکن در این منطقه را در اختیار مرکز/موسسه مجری قرار دهد.

ماده ۸- شرایط مجری

۸-۱- مراکز/موسسات مجری باید از نظر داشتن ظرفیت های زیر توسط کارگروه گسترش CBR استان تایید شوند:

- ۸-۱-۱- داشتن مکان مناسب سازی شده و قابل دسترس برای افراد دارای معلولیت
- ۸-۱-۲- توانایی جذب نیروی انسانی لازم و کارآمد (تسهیلگر و داوطلب محلی)،
- ۸-۱-۳- منابع و امکانات پشتیبانی لازم جهت کار در مناطق روستایی و دور افتاده
- ۸-۱-۴- توانایی ارتباطات بین بخشی و جذب منابع سایر سازمان های دولتی و غیردولتی محلی
- ۸-۱-۵- توانایی کار با جامعه محلی و آشنایی با فرهنگ مناطق تحت پوشش
- ۸-۱-۶- تجربه کار با افراد دارای معلولیت و برنامه های اجتماع محور و توسعه محور

۸-۲- حداقل افراد تحت پوشش هر مرکز/موسسه مجری برای شروع کار می بایست بین ۱۵۰ تا ۲۰۰ نفر باشد.

ماده ۹- شرایط و نقش نیروی انسانی مورد نیاز برای اجرای برنامه CBR

۹-۱- مسئول فنی مرکز/مدیر عامل موسسه

نقش مسئول فنی مرکز/مدیر عامل موسسه مجری نظارت بر حسن اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه است و برای شروع وظایف خود نیاز به حداقل ۱۶ ساعت (دو روز) آموزش مقدماتی (شامل دستورالعمل اجرایی، راهنمایی CBR، نحوه تکمیل فرم های مربوطه) دارد. اخذ گواهی حضور و نمره قبولی در دوره آموزشی توسط معاونت توانبخشی استان، برای شروع کار مرکز/موسسه مجری ضروری است. سایر آموزش های مرتبط باید در ادامه کار حداکثر تا شش ماه به وی ارائه شود.

۹-۲- تسهیلگر میانی

۹-۲-۱- نقش تسهیلگر میانی نظارت بر عملکرد تسهیلگران و داوطلبین محلی در برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه است و برای شروع وظایف خود نیاز به حداقل ۱۶ ساعت (دو روز) آموزش مقدماتی در

سازمان بهزیستی کشور			
عنوان دستورالعمل		دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی	
شماره ابلاغ دستورالعمل	تاریخ شروع و اجراء	۱۴۰۴/۱۱/۱	
شماره بازنگری	تاریخ اعتبار	۵	۱۴۰۹/۱۱/۱

زمینه کلیات CBR و نحوه اجرای برنامه دارد. اخذ گواهی حضور و نمره قبولی در دوره آموزشی توسط معاونت توانبخشی استان، برای شروع کار تسهیلمگر میانی ضروری است. سایر آموزش های مرتبط باید در ادامه کار حداکثر تا شش ماه به وی ارائه شود.

۹-۲-۲- یک تسهیلمگر میانی حداکثر تا سقف ۵۰۰ پرونده فرد دارای معلولیت را می تواند به عهده بگیرد. تبصره ۱: در مراکز خدمات بهزیستی (+زندگی) مسئول فنی و یا یکی از مددکاران می تواند به عنوان تسهیلمگر میانی انجام وظیفه نماید.

۹-۳- تسهیلمگر محلی

۹-۳-۱- نقش تسهیلمگر محلی ارائه خدمات در سطح محلی است و برای شروع وظایف خود نیاز به حداقل ۲۴ ساعت (سه روز) دوره آموزش مقدماتی (شامل دستورالعمل اجرایی، راهنمایی CBR، کتابچه های آموزش در خانواده، نحوه تکمیل فرم های مربوطه) دارد. اخذ گواهی حضور و نمره قبولی در دوره آموزشی توسط معاونت توانبخشی استان، برای شروع کار تسهیلمگر محلی ضروری است. سایر آموزش های مرتبط باید در ادامه کار حداکثر تا شش ماه به وی ارائه شود.

۹-۳-۲- تسهیلمگر محلی باید از بین افراد فعال و علاقه مند، ساکن روستا/محله و دارای روحیه فعالیتهای اجتماعی انتخاب شود.

۹-۳-۳- یک تسهیلمگر محلی می تواند حداکثر ۱۵۰ پرونده فرد دارای معلولیت را به عهده بگیرد.

۹-۳-۴- تسهیلمگر محلی باید دارای مدرک دیپلم و یا بالاتر باشد.

۹-۳-۵- تسهیلمگر محلی ترجیحا از بین افراد دارای معلولیت و اعضای خانواده های آنان برگزیده شود. در صورت عدم وجود افراد مذکور، مرکز می تواند از سایر افراد متقاضی استفاده نماید.

۹-۴- داوطلب محلی

۹-۴-۱- نقش داوطلب محلی کمک به افراد دارای معلولیت و خانواده های آنان و اجرای برنامه در سطح روستا/ محله زیر نظر تسهیلمگران میانی و محلی است. داوطلب محلی می تواند تمام فعالیت های یک تسهیلمگر محلی و یا بخشی از آن را انجام دهد و یا در امور پیگیری، هماهنگی و یا کارهای اداری به تسهیلمگر میانی کمک نماید. داوطلب محلی باید در مورد فعالیتهایی که قرار است انجام دهد، توسط مجری آموزش ببیند و تعهد نمایند که حداقل شش ماه با مجری همکاری داشته باشد.

۹-۴-۲- فرد داوطلب باید در جامعه محلی شناخته شده و دارای حسن شهرت و مقبولیت در جامعه محلی باشند.

سازمان بهزیستی کشور			
دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی		عنوان دستورالعمل	
۱۴۰۴/۱۱/۱	تاریخ شروع و اجراء	شماره ابلاغ دستورالعمل	
۱۴۰۹/۱۱/۱	تاریخ اعتبار	۵	

۳-۴-۹- یک داوطلب محلی می تواند حداکثر ۵۰ پرونده فرد دارای معلولیت را به عهده بگیرد.

۴-۴-۹- داوطلب محلی برای انجام فعالیت های اجتماعی و آموزشی در محله می توانند از فضای مراکز بهزیستی، دهیاری ها/ شهرداری ها، خانه های بهداشت، مدارس، مساجد، بسیج و سایر مکانهای عمومی استفاده نماید. محل فعالیت داوطلب محلی بایستی برای افراد دارای معلولیت قابل دسترس باشد و از آن اطلاع داشته باشند.

ماده ۱۰- کارگروه گسترش CBR استان

۱-۱۰-۱- اعضای کارگروه گسترش CBR استان

اعضای اصلی کارگروه گسترش CBR استان شامل مدیر کل بهزیستی استان، معاونت توانبخشی استان، رئیس بهزیستی شهرستان، کارشناس CBR استان و شهرستان می باشند.

تبصره ۲: معاونت مشارکتهای مردمی، توسعه ظرفیتهای اجتماعی و فرهنگی و معاونت توسعه مدیریت و منابع و یا کارشناسان مسئول زیر مجموعه آنها در صورت لزوم و جهت هماهنگی های بیشتر در این کارگروه شرکت نمایند.

۲-۱۰- وظایف اعضای کارگروه گسترش CBR استان

۱-۱۰-۲-۱- تحلیل نیازها، ارزیابی وضعیت موجود و ظرفیت های استان برای گسترش برنامه

۲-۱۰-۲-۲- تدوین سیاستها و راهبردها بلندمدت و کوتاهمدت برای گسترش برنامه CBR

۳-۱۰-۲-۳- برنامه ریزی و ایجاد همکاری های درون و برون سازمانی برای گسترش برنامه CBR

۴-۱۰-۲-۴- برنامه ریزی مالی و تأمین منابع برای گسترش برنامه CBR

۵-۱۰-۲-۵- تعیین سهم مرکز/ موسسه و تسهیلمان از مبلغ پرداختی به مرکز/ موسسه مجری

تبصره ۳: کارگروه گسترش CBR استان می بایست حداقل سالی یکبار جلسه ای را با حضور نمایندگان مراکز و موسسات مجری برگزار نماید و سهم مرکز/ موسسه و همچنین تسهیلمان را مشخص نماید. صورت جلسه مذکور می بایست به بهزیستی شهرستان و مراکز و موسسات مجری ابلاغ گردد.

تبصره ۴: کارگروه می تواند بسته به نوع مجریان (برای مثال مرکز مثبت زندگی، موسسات غیر دولتی، انجمن های افراد دارای معلولیت) سهم متفاوتی را تعریف نماید.

سازمان بهزیستی کشور			
عنوان دستورالعمل		دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی	
شماره ابلاغ دستورالعمل		تاریخ شروع و اجراء	۱۴۰۴/۱۱/۱
شماره بازنگری		تاریخ اعتبار	۱۴۰۹/۱۱/۱

ماده ۱۱- شرح وظایف

- ۱۱-۱- وظایف معاونت توانبخشی استان
- وظایف معاونت توانبخشی استان در قبال واگذاری برنامه CBR به مجریان عبارتند از:
  - ۱۱-۱-۱- تشکیل کارگروه گسترش CBR استان
  - ۱۱-۱-۲- انتخاب کارشناس CBR استان جهت هماهنگی، ساماندهی و نظارت بر برنامه CBR استان
  - ۱۱-۱-۳- نظارت بر انتخاب مجریان برنامه CBR در سطح شهرستان و هماهنگی با مراکز/ موسسات مجری برنامه CBR
  - ۱۱-۱-۴- نظارت بر عقد تفاهم نامه با مجریان و یا انعقاد مجدد آن در سطح شهرستان یا استان بر اساس نتایج ارزیابی عملکرد و رتبه بندی مجریان
  - ۱۱-۱-۵- تشکیل شوراهای CBR در سطح استان و پیگیری اجرایی شدن مصوبات شورا
  - ۱۱-۱-۶- حمایت طلبی و مدافعه در سطح استان نسبت به اهداف و سیاستهای برنامه CBR و حقوق افراد دارای معلولیت
  - ۱۱-۱-۷- بررسی چگونگی جذب و هزینه کرد اعتبارات تخصیص یافته از سازمان بهزیستی کشور
  - ۱۱-۱-۸- ارزیابی عملکرد مراکز/ موسسات مجری برنامه CBR در سطح استان و رتبه بندی آنان بر اساس شاخص های تعیین شده
  - ۱۱-۱-۹- برنامه ریزی برای آموزش مراکز/ موسسات مجری با همکاری بهزیستی شهرستان و نظارت بر نحوه آموزش ها
  - ۱۱-۱-۱۰- پی گیری تشکیل انجمن استانی مجریان توانبخشی مبتنی بر جامعه و استفاده از ظرفیت های انجمن برای گسترش کمی و کیفی برنامه CBR
  - ۱۱-۱-۱۱- نظارت بر عملکرد بهزیستی شهرستان در زمینه اجرای برنامه CBR و پرداخت دستمزد تسهیلمان طبق مصوبات کارگروه گسترش CBR استان
  - ۱۱-۱-۱۲- تهیه و ارسال گزارشات و اطلاعات عملکردی به دفتر پیشگیری از معلولیت ها و تلفیق اجتماعی در زمان های تعیین شده
  - ۱۱-۱-۱۳- پیگیری تامین و جذب اعتبارات مورد نیاز و اطمینان از هزینه کرد به موقع اعتبارات تخصیص یافته به شهرستان ها جهت اجرای برنامه
  - ۱۱-۱-۱۴- نظارت بر عملکرد مراکز/موسسات مجری در سطح استان در زمینه پرداخت به موقع و مناسب دستمزد تسهیلمان طبق مصوبات کارگروه گسترش برنامه CBR استان

سازمان بهزیستی کشور			
عنوان دستورالعمل		دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی	
شماره ابلاغ دستورالعمل	تاریخ شروع و اجراء	۱۴۰۴/۱۱/۱	
شماره بازنگری	تاریخ اعتبار	۵	۱۴۰۹/۱۱/۱

۱۱-۲- وظایف بهزیستی شهرستان

وظایف بهزیستی شهرستان در قبال واگذاری برنامه CBR به مجریان عبارتند از:

- ۱-۱۱-۲-۱- انتخاب مجری با هماهنگی معاونت توانبخشی استان
- ۱-۱۱-۲-۲- انتخاب کارشناس CBR شهرستان جهت هماهنگی، ساماندهی و نظارت بر اجرای برنامه CBR براساس دستورالعمل ابلاغی
- ۱-۱۱-۲-۳- نظارت بر بکارگیری و تایید تسهیلمان و داوطلبین انتخاب شده توسط مجری
- ۱-۱۱-۲-۴- برنامه ریزی برای اجرای آموزشهای کارکنان مراکز/ موسسات مجری در خصوص CBR با همکاری کارشناس CBR استان
- ۱-۱۱-۲-۵- معرفی و تسهیل ارتباط بین مجریان با سازمانها و دستگاههای دولتی و غیردولتی
- ۱-۱۱-۲-۶- پیگیری تشکیل شوراهای CBR شهرستان و اجرایی شدن مصوبات شورا
- ۱-۱۱-۲-۷- حمایت طلبی و مدافعه در سطح شهرستان نسبت به اهداف و سیاستهای برنامه CBR و حقوق افراد دارای معلولیت
- ۱-۱۱-۲-۸- پیگیری تامین و جذب اعتبارات مورد نیاز و اطمینان از هزینه کرد به موقع اعتبارات تخصیص یافته به مجریان در محل مورد نظر
- ۱-۱۱-۲-۹- پی گیری و رصد مراکز/موسسات مجری در زمینه پرداخت به موقع و مناسب دستمزد تسهیلمان طبق مصوبات کارگروه گسترش برنامه CBR استان
- ۱-۱۱-۲-۱۰- تسهیل تعامل میان مجریان در سطح استان و شهرستان
- ۱-۱۱-۲-۱۱- پایش و نظارت مستمر بر نحوه کار مجریان برنامه CBR
- ۱-۱۱-۲-۱۲- تهیه و ارسال گزارشات و اطلاعات عملکردی به بهزیستی استان در مقاطع مورد اعلام

۱۱-۳- مرکز/ موسسه مجری

- ۱-۱۱-۳-۱- همکاری با بهزیستی شهرستان و استان برای اجرای برنامه CBR بر اساس دستورالعمل
- ۱-۱۱-۳-۲- انتخاب و بکارگیری نیروی انسانی لازم شامل تسهیلمان و افراد داوطلب جهت اجرای برنامه CBR با تایید بهزیستی شهرستان
- ۱-۱۱-۳-۳- برنامه ریزی و ساماندهی برای آموزش و بازآموزی کارکنان (تسهیلمان و داوطلبان محلی) با مشارکت بهزیستی شهرستان و استان
- ۱-۱۱-۳-۴- نوبت بنر یا استند پایگاه CBR در مرکز/ موسسه مجری در معرض دید مراجعین

سازمان بهزیستی کشور			
عنوان دستورالعمل		دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی	
شماره ابلاغ دستورالعمل	تاریخ شروع و اجراء	۱۴۰۴/۱۱/۱	
شماره بازنگری	تاریخ اعتبار	۵	۱۴۰۹/۱۱/۱

۱۱-۳-۵- ارتباط و همکاری با نهادهای دولتی و غیر دولتی مرتبط و جلب مشارکت آنان در اجرای برنامه CBR

۱۱-۳-۶- برنامه ریزی و استفاده از شیوه های مناسب برای جلب مشارکت جامعه محلی

۱۱-۳-۷- برنامه ریزی برای برگزاری دوره های آموزشی جهت شرکای کاری

۱۱-۳-۸- ارجاع افراد دارای معلولیت جدید به بهزیستی شهرستان جهت بررسی در کمیسیون پزشکی- توانبخشی تشخیصی نوع و شدت معلولیت

۱۱-۳-۹- فراهم کردن تسهیلات و ملزومات لازم جهت خدمت رسانی به افراد دارای معلولیت

۱۱-۳-۱۰- اطمینان از ثبت کلیه اطلاعات در سامانه و یا فرم های مربوطه و تایید اطلاعات ثبت شده به وسیله تسهیلمان و ارسال به بهزیستی شهرستان در زمان های اعلام شده

۱۱-۳-۱۱- نظارت دقیق بر فعالیتهای تسهیلمان و داوطلبین، دریافت گزارشهای شفاهی، بازدیدهای میدانی و ارزیابی عملکرد آنان

۱۱-۳-۱۲- پرداخت دستمزد تسهیلمان بر اساس مصوبات کارگروه گسترش CBR استان و ثبت و نگهداری مستندات پرداخت ماهیانه دستمزد از قبیل پرینت واریزی به حساب تسهیلمان و....

۱۱-۳-۱۳- همکاری با کارشناسان ناظر حوزه توانبخشی سازمان بهزیستی شهرستان، استان و کشور

۱۱-۳-۱۴- شرکت در دوره های آموزشی برنامه ریزی شده توسط بهزیستی استان و شهرستان در خصوص برنامه CBR

۱۱-۳-۱۵- برنامه ریزی برای مستندسازی فعالیتهای و برنامه های انجام شده

۱۱-۴- تسهیلمان میانی

۱۱-۴-۱- بازدید از جوامع محلی و کمک به انتخاب تسهیلمان محلی و داوطلبین محلی

۱۱-۴-۲- شناسایی تمامی منابع نهادها و بخش های دولتی و غیر دولتی موجود در شهرستان در ارتباط با نیازهای افراد دارای معلولیت و خانواده های آنان از طریق تسهیلمان محلی

۱۱-۴-۳- گسترش ارتباطات چندبخشی با نهادهای دولتی و غیر دولتی مرتبط در سطح شهرستان جهت استفاده و به اشتراک گذاری منابع سایر بخشها از قبیل؛ بخش سلامت، آموزش، اشتغال، اجتماعی و توانمندسازی در جهت ارتقای خدمات CBR به افراد دارای معلولیت در مناطق محروم

۱۱-۴-۴- شرکت در دوره های آموزشی، بازآموزی و توجیهی و برنامه ریزی برای برگزاری دوره های آموزشی تسهیلمان محلی و داوطلبین با همکاری بهزیستی شهرستان

سازمان بهزیستی کشور			
عنوان دستورالعمل		دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی	
شماره ابلاغ دستورالعمل	تاریخ شروع و اجراء	۱۴۰۴/۱۱/۱	
شماره بازنگری	تاریخ اعتبار	۵	۱۴۰۹/۱۱/۱

- ۱۱-۴-۵- هدایت، پشتیبانی و نظارت بر فعالیت تسهیلمان محلی و داوطلبان محلی در زمینه های مختلف از قبیل آموزش، ارجاع، اشتغال، فعالیتهای اجتماعی، تشکیل شوراهای توانبخشی، تشکیل صندوقهای خرد محلی، تشکیل گروههای خودیار، مناسب سازی، برنامه های آگاهسازی، جلب مشارکت جامعه محلی و سایر اقدامات تسهیلمان و داوطلبین در سطح محلی
- ۱۱-۴-۶- ارجاع فرد دارای معلولیت به بهزیستی شهرستان و مراکز تخصصی و پی گیری دریافت خدمت از سازمان و یا ارگانهای ذیربط
- ۱۱-۴-۷- برنامه ریزی و هماهنگی برای اجرای برنامه های مرتبط با CBR در سطح شهرستان و یا منطقه اجرای برنامه از قبیل برنامه های آگاهسازی، برگزاری نمایشگاه ها، جشنواره ها، کمپین ها، مناسبتها، مسابقات ورزشی و غیره با همکاری تسهیلمان و داوطلبین محلی
- ۱۱-۴-۸- حمایت طلبی برای حصول اطمینان از تحقق حقوق اجتماعی و قانونی افراد دارای معلولیت و خانواده هایشان در سطح شهرستان و منطقه تحت پوشش
- ۱۱-۴-۹- ایجاد زمینه های لازم جهت عضویت افراد دارای معلولیت و خانواده های آنان در سازمانهای مردم نهاد و افزایش حضور آنها در سایر سازمانها و گروه ها
- ۱۱-۴-۱۰- نظارت مستمر بر برنامه CBR در منطقه تحت پوشش به منظور رفع مشکلات موجود و ارائه بازخوردهای لازم به تسهیلمان و داوطلبین محلی
- ۱۱-۴-۱۱- تجمیع اطلاعات ثبت شده توسط تسهیلمان محلی و ثبت آنان در سامانه و یا فرمهای مربوطه و تهیه آمار و گزارشات شفاهی و کتبی در زمان های تعیین شده
- ۱۱-۴-۱۲- همکاری با کارشناسان پیشگر توانبخشی مبتنی بر جامعه سازمان بهزیستی
- ۱۱-۴-۱۳- مستندسازی فعالیت های انجام شده به صورت مکتوب، فیلم و ... با همکاری اداره بهزیستی شهرستان

۱۱-۵- تسهیلمگر محلی

- ۱۱-۵-۱- جمع آوری اطلاعات و منابع روستا/ محله تحت پوشش و تکمیل فرم نیمرخ روستا/ محله
- ۱۱-۵-۲- شناسایی افراد دارای معلولیت و هماهنگی با مرکز خدمات بهزیستی (+زندگی) برای ارجاع به بهزیستی شهرستان جهت تشکیل پرونده
- ۱۱-۵-۳- آموزش افراد دارای معلولیت و خانواده های آنان بر اساس بسته های آموزشی
- ۱۱-۵-۴- اقدام برای دریافت خدمات مورد نیاز فرد دارای معلولیت بر اساس مولفه های ماتریس CBR (در حوزه سلامت، آموزش، اشتغال، اجتماعی و توانمندسازی)

سازمان بهزیستی کشور			
عنوان دستورالعمل		دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی	
شماره ابلاغ دستورالعمل	تاریخ شروع و اجراء	۱۴۰۴/۱۱/۱	
شماره بازنگری	تاریخ اعتبار	۵	۱۴۰۹/۱۱/۱

- ۱۱-۵-۵- شناسایی موانع فیزیکی و مطالبه گری برای مناسب سازی اماکن عمومی روستا/ محله برای تسهیل حضور افراد دارای معلولیت
- ۱۱-۵-۶- ارجاع افراد دارای معلولیت به مراکز ذیربط به منظور دریافت خدمات تخصصی
- ۱۱-۵-۷- اقدام در جهت آگاهسازی و تغییر نگرش جامعه و خانواده از طریق ارتباطات چهره به چهره با خانواده ها، برگزاری نشستها و سخنرانی ها برای اعضای جامعه محلی
- ۱۱-۵-۸- حمایت طلبی برای حصول اطمینان از تحقق حقوق اجتماعی و قانونی افراد دارای معلولیت و خانواده هایشان در سطح محلی
- ۱۱-۵-۹- شناسایی و اعلام نیازهای ضروری افراد دارای معلولیت و خانواده های آنان به تسهیلگر میانی
- ۱۱-۵-۱۰- ثبت اقدامات انجام شده در سطح محلی و اطلاعات مربوط به افراد دارای معلولیت در فرم های مورد نظر و ارایه آمار و گزارشات لازم در دوره زمانی تعیین شده به تسهیلگر میانی و مستندسازی فعالیتهای انجام شده.
- ۱۱-۵-۱۱- هماهنگی و همکاری مستمر با تسهیلگر میانی، کارشناس توانبخشی مبتنی بر جامعه و مددکاران بهزیستی شهرستان
- ۱۱-۵-۱۲- شرکت در دوره های آموزشی، بازآموزی و توجیهی

۱۱-۶- داوطلبین محلی

- ۱۱-۶-۱- کمک به شناسایی و آموزش خانوادهها و افراد دارای معلولیت.
- ۱۱-۶-۲- کمک به تسهیلگران در اجرای برنامههای آموزشی، اجتماعی و فرهنگی.
- ۱۱-۶-۳- پیگیری امور روزمره و اداری مرتبط با افراد دارای معلولیت (مانند معرفی به مراکز خدماتی).
- ۱۱-۶-۴- مشارکت در آگاهسازی عمومی جامعه و تغییر نگرش نسبت به معلولیت.
- ۱۱-۶-۵- همکاری در برگزاری جشنوارهها، کارگاهها، نمایشگاهها و فعالیتهای فرهنگی.
- ۱۱-۶-۶- جلب مشارکت خیرین، منابع محلی و سایر ظرفیتهای جامعه.
- ۱۱-۶-۷- همکاری در فعالیتهای مناسبسازی محیطی و شهری.
- ۱۱-۶-۸- شرکت در دوره های آموزشی برنامه ریزی شده متناسب با وظایف محوله
- ۱۱-۶-۹- همکاری در جمع آوری و ثبت اطلاعات

سازمان بهزیستی کشور			
عنوان دستورالعمل		دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی	
شماره ابلاغ دستورالعمل	تاریخ شروع و اجراء	۱۴۰۴/۱۱/۱	
شماره بازنگری	تاریخ اعتبار	۱۴۰۹/۱۱/۱	۵

ماده ۱۲- برنامه CBR در طرح سلام

تسهیل‌گران CBR نقش پیونددهنده، آموزش‌دهنده و توانمندساز را در طرح سلام ایفا می‌کند تا افراد دارای معلولیت و خانواده‌هایشان در متن توسعه محله قرار گیرند. برنامه CBR با مشارکت تسهیلگران طرح سلام، می‌تواند از طریق اقدامات زیر به تحقق اهداف این طرح کمک نماید:

- ۱-۱۲- تسهیل دسترسی به خدمات
  - شناسایی افراد دارای معلولیت در محله و معرفی به خدمات سلامت، آموزش، اشتغال و اجتماعی
  - ارجاع افراد دارای معلولیت به خدمات تخصصی توانبخشی
- ۲-۱۲- رفع موانع حضور افراد دارای معلولیت در جامعه محلی
  - برگزاری برنامه‌های آگاهسازی و انگ زدایی برای دانش‌آموزان مدرسه، خانواده‌ها و معلمان
  - پیگیری مناسب سازی اماکن عمومی محلات بویژه مناسب سازی مدرسه
  - اجرای کمپین‌های آگاهی‌بخشی در مدرسه
- ۳-۱۲- هماهنگی بین‌بخشی و مشارکت جامعه محلی
  - پیوند بین مدرسه با جامعه و نهادهای محلی (جلب مشارکت شورای محله، خانه‌های بهداشت، بسیج و ... برای حمایت از دانش‌آموزان دارای معلولیت و خانواده‌های آنان)
  - جلب و آموزش داوطلبان محلی
- ۴-۱۲- افزایش آگاهی
  - برگزاری کلاسهای آموزشی برای افراد دارای معلولیت
  - برگزاری کلاسهای آموزشی برای خانواده‌های افراد دارای معلولیت
  - برگزاری کلاس‌های آموزشی برای معلمان در زمینه کار و ارتباط با دانش‌آموزان دارای معلولیت
  - برگزاری کلاس‌های جبرانی و مهارت‌های تحصیلی برای دانش‌آموزان دارای معلولیت با همکاری مدرسه
- ۵-۱۲- نوآوری و مستندسازی
  - طراحی و اجرای پروژه‌های کوچک در مدرسه با همکاری مدیر و معلمان (مثل مدرسه دوستدار کودک دارای معلولیت)
  - مستند سازی، ثبت و گزارش اقدامات و تجربیات موفق.
- ۶-۱۲- برگزاری رویدادها و طرح‌های مرتبط

سازمان بهزیستی کشور			
دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی		عنوان دستورالعمل	
۱۴۰۴/۱۱/۱	تاریخ شروع و اجراء	شماره ابلاغ دستورالعمل	
۱۴۰۹/۱۱/۱	تاریخ اعتبار	۵ شماره بازنگری	

- برگزاری برنامه های فرهنگی، ورزشی و اوقات فراغت فراگیر بویژه برای کودکان دارای معلولیت در کنار سایر دانش آموزان مدرسه
- جشنواره های مرتبط با توانمندی افراد دارای معلولیت
- نمایشگاه های توانمندی افراد دارای معلولیت
- اجرای طرح بهداشت دهان و دندان (گلخند)

ماده ۱۳- امور مالی

۱-۱۳- اعتبارات لازم جهت اجرای برنامه CBR (پرداخت یارانه به مجریان و هزینه های ارائه خدمات) سالیانه از محل اعتبارات پیش بینی شده در قانون بودجه در زمینه توسعه خدمات توانبخشی تأمین می گردد .

۲-۱۳- یارانه مجریان برای اجرای برنامه CBR پس از انعقاد تفاهم نامه و شروع به کار مجری، به صورت متمرکز و الکترونیک از سوی ستاد بهزیستی کشور پرداخت خواهد شد.

۳-۱۳- پرداخت یارانه به مجری برای اجرای برنامه CBR بر اساس نتایج ارزیابی و رتبه مرکز/ موسسه می باشد.

۴-۱۳- مبلغ یارانه مجریان بر اساس رتبه ؛ سالیانه توسط ریاست سازمان تعیین و در پرداخت دستمزد مجریان به صورت الکترونیک اعمال می گردد.

۵-۱۳- سهم هر مرکز از یارانه دریافتی، برای تامین هزینه های پشتیبانی (از قبیل هزینه برگزاری نشست ها و دوره های آموزشی، ایاب و ذهاب تسهیلگران برای پایش) و دستمزد تسهیلگران در هر استان توسط کارگروه گسترش CBR تعیین خواهد شد.

تبصره ۵- برای مراکز/ موسسات مجری که برای اولین بار برنامه CBR به آنان واگذار شده است، پرداخت یارانه بر اساس مراکز درجه ۲ خواهد بود و درجه مرکز/ موسسه پس از ارزیابی عملکرد شش ماهه امکان تغییر دارد.

۶-۱۳- مرکز/ موسسه مجری در مقابل دریافت یارانه و بر اساس این دستورالعمل نسبت به پرداخت دستمزد تسهیلگران و پشتیبانی مجموعه خود متعهد می باشد.

تبصره ۶- در صورتی که مراکز خدمات بهزیستی (+زندگی) مجری برنامه CBR باشند دستمزد تسهیلگران محلی به کار گرفته شده برای اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه از محل اعتبارات برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه پرداخت خواهد شد.

سازمان بهزیستی کشور			
عنوان دستورالعمل		دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی	
شماره ابلاغ دستورالعمل	تاریخ شروع و اجراء	۱۴۰۴/۱۱/۱	
شماره بازنگری	تاریخ اعتبار	۵	۱۴۰۹/۱۱/۱

تبصره ۷- کارکنان شاغل در مراکز خدمات بهزیستی (+زندگی) از قبیل مسئول فنی مرکز و یا مددکار که نقش تسهیل گر میانی را هم دارند، نمی توانند هم زمان از دو محل دستمزد دریافت نمایند و دستمزد آنان از محل اعتبارات CBR نخواهد بود.

۷-۱۳- مرکز/ موسسه مجری می بایست خیرین محلی را تشویق نماید تا علاوه بر کمک های نقدی و غیر نقدی مستقیم به افراد دارای معلولیت و خانواده های آنان، در زمینه کمک به ایاب و ذهاب تسهیلگران و داوطلبین محلی در مناطق روستایی و دورافتاده، صندوق های شوراها توانبخشی مبتنی بر جامعه روستا/ محله، صندوق های شکل گرفته با ابتکارات محلی برای حمایت از افراد دارای معلولیت، مناسب سازی اماکن عمومی مورد استفاده افراد دارای معلولیت از قبیل مدرسه، برگزاری نمایشگاهها، جشنواره ها، سخنرانی ها و نشست هایی که در راستای فعالیت مرتبط با CBR و در جهت رفع موانع نگرشی، قانونی، ارتباطی و فیزیکی برای حضور افراد دارای معلولیت در جامعه است، نیز مشارکت نمایند.

ماده ۱۴- پایش و نظارت برنامه

۱-۴-۱- سطوح پایش و نظارت

- ۱-۴-۱-۱- سطح محلی: توسط تسهیلگران میانی؛ هفتگی/ ماهانه
- ۱-۴-۱-۲- سطح شهرستان: توسط کارشناسان CBR شهرستان؛ بازدید و ارزیابی های ماهانه.
- ۱-۴-۱-۳- سطح استان: کارشناس CBR استان؛ بازدید و ارزیابی های سالانه.
- ۱-۴-۱-۵- سطح کشوری: توسط کارشناسان گروه توانبخشی مبتنی بر جامعه سازمان بهزیستی کشور؛ پایش و ارزیابی کلان سالانه.

۱-۴-۲- ابزارهای پایش و نظارت

- ۱-۴-۲-۱- فرم جمع آوری اطلاعات افراد دارای معلولیت
- ۱-۴-۲-۲- گزارشات و مستندات ماهیانه مرکز/ موسسه مجری
- ۱-۴-۲-۳- فرم آماری اطلاعات برنامه CBR (روستایی و شهری)
- ۱-۴-۲-۴- اطلاعات موجود در سامانه های سازمان
- ۱-۴-۲-۵- گزارشها و مستندات موجود

سازمان بهزیستی کشور

عنوان دستورالعمل		دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی	
شماره ابلاغ دستورالعمل	تاریخ شروع و اجراء	۱۴۰۴/۱۱/۱	
شماره بازنگری	تاریخ اعتبار	۱۴۰۹/۱۱/۱	۵

جدول فرم های جمع آوری اطلاعات

عنوان فرم / گزارش	تکمیل کننده	زمان تکمیل فرم / گزارش	تجمیع کننده	ارسال به	توضیحات
فرم اکسل جمع آوری اطلاعات افراد دارای معلولیت	تسهیلگر محلی	طی ماه	تسهیلگر میانی	بهزیستی شهرستان	تسهیلگر محلی می بایست طی ماه اطلاعات را وارد فرم ها نماید و در پایان ماه جهت جمع بندی اطلاعات را در اختیار تسهیلگر میانی قرار دهد. این اطلاعات باید همیشه برای کارشناسان پایشگر قابل دسترس باشد و در پایان هر ماه به روز رسانی شود.
مستند گزارش اقدامات انجام شده (پاور پوینت)		دو ماه یکبار	تسهیلگر میانی	بهزیستی شهرستان	جمع اقدامات دو ماهه مرکز همراه با عکس، فیلم و یا سایر مستندات به صورت فایل پاور پوینت تهیه شود.
فرم اکسل شش ماهه و یکساله اطلاعات برنامه CBR روستایی و شهری - سطح شهرستان	تسهیلگر میانی	پایان شش ماه اول و پایان سال	کارشناس CBR شهرستان	ارسال به بهزیستی استان	کارشناس شهرستان با توجه به مستندات مرکز/ موسسه باید اطلاعات را تایید و به بهزیستی استان ارسال نماید
فرم اکسل شش ماهه و یکساله اطلاعات برنامه CBR روستایی و شهری - سطح استان	کارشناس CBR شهرستان	پایان شش ماه اول و پایان سال	کارشناس CBR استان	ارسال به دفتر پیشگیری از معلولیت ها و تلفیق اجتماعی	کارشناس استان باید به صورت رندم درخواست ارائه مستندات نماید و پس از تایید اطلاعات، فایل را ارسال نماید.

سازمان بهزیستی کشور			
عنوان دستورالعمل		دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی	
شماره ابلاغ دستورالعمل	تاریخ شروع و اجراء	۱۴۰۴/۱۱/۱	
شماره بازنگری	تاریخ اعتبار	۵	۱۴۰۹/۱۱/۱

تبصره ۸- مجریان CBR و کارشناسان بهزیستی شهرستان و استان موظف هستند از آخرین نسخه فرم های آماری ارسال شده توسط دفتر پیشگیری از معلولیت ها و تلفیق اجتماعی استفاده نمایند.

۱۴-۳- شاخص های پایش و نظارت از مراکز / موسسات مجری

۱۴-۳-۱- شاخص های تسهیل دسترسی افراد دارای معلولیت به خدمات (سلامت، آموزش، اشتغال، اجتماعی، توانمندسازی) (در بازه سالانه).

- درصد افراد دارای معلولیت ارجاع داده شده و دریافت کننده خدمات پزشکی/توانبخشی به کل افراد دارای معلولیت تحت پوشش برنامه CBR
- درصد افراد دارای معلولیت دریافت کننده آموزش های رسمی، شبه رسمی و غیر رسمی به کل افراد دارای معلولیت تحت پوشش برنامه CBR
- درصد افراد دارای معلولیت شرکت کننده در فعالیت های اجتماعی به کل افراد دارای معلولیت تحت پوشش برنامه CBR
- درصد افراد دارای معلولیت حمایت شده در زمینه ایجاد و یا تثبیت اشتغال به کل افراد دارای معلولیت تحت پوشش برنامه CBR
- درصد افراد دارای معلولیت عضو در گروه های خودیار و گروه های خدمات مالی خرد به کل افراد دارای معلولیت تحت پوشش برنامه CBR

۱۴-۳-۲- شاخص های رفع موانع فیزیکی، نگرشی، ارتباطی و قانونی

- درصد اماکن عمومی شناسایی شده در روستا/ محله
- درصد مناسب سازی منزل، وسایل زندگی و خودرو افراد دارای معلولیت به کل افراد دارای معلولیت تحت پوشش برنامه CBR
- جلسات آگاه سازی و تغییر نگرش برگزار شده در روستا/ محله و میزان مشارکت کنندگان مرتبط با برنامه CBR (کیفی)
- موارد پیگیری حقوقی و قانونی مرتبط با افراد دارای معلولیت در شوراهای محلی یا شهرستانی (کیفی).

۱۴-۳-۳- شاخص های افزایش همکاری های بین بخشی

- نشست ها، توافق نامه ها با سازمان ها و نهادهای دولتی/غیردولتی مرتبط با برنامه CBR (کیفی).

سازمان بهزیستی کشور			
عنوان دستورالعمل		دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی	
شماره ابلاغ دستورالعمل	تاریخ شروع و اجراء	۱۴۰۴/۱۱/۱	
شماره بازنگری	تاریخ اعتبار	۵	۱۴۰۹/۱۱/۱

- جلسات شوراهای توانبخشی مبتنی بر جامعه شهرستان و استان (کیفی).
- برنامه ها/ اقدامات مشترک انجام شده با سایر بخش دولتی/غیردولتی در راستای CBR (کیفی).
- ۳-۳-۱- شاخص های مشارکت جامعه
- نسبت داوطلبان محلی جذب شده و فعال در اجرای برنامه به تعداد افراد دارای معلولیت تحت پوشش
- تعداد شوراهای محلی CBR به نسبت کل روستاهای تحت پوشش
- میزان کمک های نقدی و غیرنقدی جذب شده برای برنامه (کیفی).
- ۳-۳-۴- شاخص های آگاهسازی
- ساعت /نفر جلسات آموزشی برگزار شده مرتبط با برنامه CBR
- نشست ها، سخنرانی ها، نمایشگاه ها، جشنواره ها، مناسبت ها و پوشش ها مرتبط با برنامه CBR (کیفی).
- ۳-۳-۵- شاخص های ابتکارات، خلاقیت ها و مستندسازی
- ابتکارات و پروژه های نوآورانه ثبت شده در حوزه CBR (کیفی).
- گزارش ها، مقالات یا مستندات تهیه شده و ارسال شده به استان/کشور (کیفی).
- میزان پوشش رسانه ای (اخبار، برنامه ها، شبکه های اجتماعی) درباره فعالیت های CBR در سطح محلی، شهرستانی، استانی یا ملی (کیفی).
- ۳-۳-۶- شاخص های رضایتمندی
- میزان رضایتمندی افراد دارای معلولیت و خانواده ها از برنامه CBR (کیفی).
- ۴-۴-۱- رتبه بندی مراکز بر اساس شاخص های پایش و ارزیابی
- ۴-۴-۱-۱- رتبه بندی عملکرد مجریان برنامه CBR سالانه با توجه به شاخص های قید شده (ماده ۱۴) و براساس درجه ۱ (خوب) درجه ۲ (متوسط) و درجه ۳ (ضعیف) توسط معاونت توانبخشی استان و با مشارکت انجمن استانی مراکز توانبخشی مبتنی بر جامعه و مراکز موسسات مجری انجام می گیرد و رتبه کسب شده ملاک پرداخت دستمزد مجری خواهد بود.
- ۴-۴-۲-۱- ملاک شاخص خوب، متوسط و ضعیف، میانگین درصدهای کشوری ارائه شده در آخرین گزارش سالیانه عملکرد برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه خواهد بود که توسط دفتر پیشگیری از معلولیت ها و تلفیق اجتماعی سازمان بهزیستی کشور منتشر می شود.

سازمان بهزیستی کشور			
عنوان دستورالعمل		دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی	
شماره ابلاغ دستورالعمل	تاریخ شروع و اجراء	۱۴۰۴/۱۱/۱	
شماره بازنگری	تاریخ اعتبار	۵	۱۴۰۹/۱۱/۱

۳-۴-۱۴- چنانچه براساس شاخص های ارزیابی تعیین شده بعد از گذشت دو سال متوالی سطح عملکرد مجری درجه ۳ (ضعیف) باشد، همکاری مجدد می بایست با تایید معاونت توانبخشی استان انجام گیرد و یا با تایید معاونت توانبخشی نسبت به تغییر مرکز مجری اقدام شود.

۴-۴-۱۴- چنانچه بر اساس شاخص های ارزیابی تعیین شده مجری کارایی قابل قبول را داشته باشد- درجه (خوب) ۱ و درجه ۲ (متوسط)- بهزیستی شهرستان نمی تواند مرکز/ موسسه جدیدی را جایگزین مجری نماید و چنانچه بهزیستی شهرستان تمایلی به ادامه همکاری با آن مجری را نداشته باشند، قطع همکاری باید با ارسال مستندات کافی و تایید معاونت توانبخشی استان انجام گیرد.

تبصره ۹- مجریان CBR و کارشناسان بهزیستی شهرستان و استان موظف هستند از آخرین نسخه به روز شده فرم های ارسالی محاسبه شاخص ها توسط دفتر پیشگیری از معلولیت ها و تلفیق اجتماعی استفاده نمایند.

ماده ۱۵- ابلاغیه

این دستورالعمل در ۱۵ ماده، و ۹ تبصره در مورخ ۱۴۰۴/۷/۷ به تصویب کارگروه تخصصی مشورتی تحول سازمانی رسید و پس از ابلاغ ریاست محترم سازمان قابل اجرا است.

سازمان بهزیستی کشور			
دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی		عنوان دستورالعمل	
۱۴۰۴/۱۱/۱	تاریخ شروع و اجراء	شماره ابلاغ دستورالعمل	
۱۴۰۹/۱۱/۱	تاریخ اعتبار	۵	

منابع و مأخذ:

- ۱- مجلس شورای اسلامی. (۱۳۵۹). قانون تشکیل سازمان بهزیستی کشور. روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران.
- ۲- مجلس شورای اسلامی. (۱۳۸۷). قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت. روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران.
- ۳- سازمان بهزیستی کشور. (۱۳۹۵). دستورالعمل اجرایی برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR). تهران: معاونت امور توانبخشی، سازمان بهزیستی کشور.
- ۴- مجلس شورای اسلامی. (۱۳۹۶). قانون حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت. روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران.
- ۵- سازمان بهزیستی کشور. (۱۴۰۰). دستورالعمل اجرایی برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی. تهران: معاونت امور توانبخشی، سازمان بهزیستی کشور.
- ۶- سازمان بهزیستی کشور. (۱۴۰۱). گزارش ملی عملکرد برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه در ایران. تهران: دفتر پیشگیری از معلولیت‌ها و تلفیق اجتماعی.
- ۷- مجلس شورای اسلامی. (۱۴۰۳). قانون برنامه پنج‌ساله هفتم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۳-۱۴۰۷). روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران.
- ۸- United Nations. (2006). Convention on the rights of persons with disabilities. New York, NY: United Nations.
- ۹- World Health Organization. (2010). Community-based rehabilitation: CBR guidelines. Geneva: WHO Press.

سازمان بهزیستی کشور			
دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی		عنوان دستورالعمل	
۱۴۰۴/۱۱/۱	تاریخ شروع و اجراء	شماره ابلاغ دستورالعمل	
۱۴۰۹/۱۱/۱	تاریخ اعتبار	۵	

- ۱۰- World Health Organization. (2011). World report on disability. Geneva: WHO Press.
- ۱۱- European Commission. (2012). *Guidance Note for EU staff on disability-inclusive development cooperation*. European Union
- ۱۲- World Health Organization. (2015). WHO community-based rehabilitation monitoring manual. Geneva: WHO.
- ۱۳- United Nations Development Programme. (2018). Disability inclusive development toolkit. New York, NY: UNDP.

پیوست ها

- ۱- اطلاعات افراد دارای معلولیت تحت پوشش برنامه CBR

سازمان بهزیستی کشور			
عنوان دستورالعمل		دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی	
شماره ابلاغ دستورالعمل	تاریخ شروع و اجراء	۱۴۰۴/۱۱/۱	
شماره بازنگری	تاریخ اعتبار	۱۴۰۹/۱۱/۱	۵

اطلاعات افراد دارای معلولیت و خدمات ارائه شده به آنان می بایست از طریق فرم های ذیل در فرمت اکسل توسط تسهیلگران محلی و میانی ثبت، به روز رسانی و تجمیع شود. فایل تجمیعی کل افراد داری معلولیت تحت پوشش یک مرکز/ موسسه همیشه باید برای کارشناسان پایشگر قابل دسترس باشد.

(الف)

فرم اطلاعات کلی افراد دارای معلولیت													
نام و نام خانوادگی	کدملی	نام پدر	تاریخ تولد	شهرستان محل سکونت	نام محله	تاریخ تنظیم فرم	جنسیت	وضعیت تاهل	وضعیت اقامت فرد دارای معلولیت	تاریخ فوت	وضعیت تحصیلی	وضعیت شغلی	وضعیت بیمه

(ب)

اطلاعات افراد دارای معلولیت - جدول تعیین نوع معلولیت							
ردیف	نام و نام خانوادگی	نوع معلولیت					معلولیت غالب
		زبان شیوع معلولیت	رژیمی مزمن	ذهنی	جنسی حرکتی	صوت و گفتار	

(پ)

فرم مولفه سلامت ۱- دریافت خدمات درمانی، توانبخشی و پیشگیری												
ردیف	نام و نام خانوادگی	تاریخ ارجاع	خدمات توانبخشی									
			خدمات درمانی	توانبخشی								

(ت)

فرم مولفه سلامت ۲- وسایل کمک توانبخشی						
ردیف	نام و نام خانوادگی	نوع آرایه وسیله کمک توانبخشی	هزینه تامین وسیله کمک توانبخشی (مبلغ ذکر شود)			
			ساخته شده در محل	از مراکز بهزیستی	از سایر سازمان ها	خیرین

(ث)

سازمان بهزیستی کشور			
	عنوان دستورالعمل		دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی
	شماره ابلاغ دستورالعمل	تاریخ شروع و اجراء	۱۴۰۴/۱۱/۱
	شماره بازنگری	تاریخ اعتبار	۱۴۰۹/۱۱/۱

فرم مولفه آموزش ۱- آموزش در خانواده

ردیف	نام و نام خانوادگی	تاریخ تنظیم فرم	شماره کتابچه آموزشی	تاریخ شروع هر کتابچه	تاریخ پایان هر کتابچه	ارزشیابی (تاریخ)			نسبت موفقی	تسهیلگر محلی	تسهیلگر میانی	شماره تماس فرد
						ارز شایایی قید شود	نسبتاً مفید	غیر مفید				

ج

فرم مولفه آموزش ۲- آموزشهای خارج از خانواده (آموزش های شبه رسمی و رسمی)

ردیف	نام و نام خانوادگی	تاریخ تکمیل فرم	نوع آموزش	آموزش فعلی										شماره تماس			
				آموزشهای مرتبط به مهارتهای هنر، ورزشی، فرهنگی	آموزش مهارتهای زندگی	برنامه های آموزش پرستاری (ملازیمات)	کلاسهای موسسات آموزشی خصوصی	مرکز آموزشی توانبخشی	آموزش حرفه ای غیررسمی	آموزش حرفه ای رسمی	دانشجو	متوسطه	رشدمایی		ابتدایی	مهدکودک یا پیش دبستانی	

ج

فرم مولفه امرارمعاش ۱- اشتغال

ردیف	نام و نام خانوادگی	نام شغل	تاریخ ایجاد شغل	نوع شغل	میزان هزینه اشتغال (ریال)	نوع آموزش شغلی		نوع مشارکت جامعه				شماره تماس فرد	
						وام از سایر سازمان ها و نهادهای	استانداردزدی	مراکز حرفه آموزی	ملاک (معاونان، دستیاران، بازرسان)	پراختیای نقدی	مشارکت و حمایتهای اجتماعی		انرا کار

ج

مولفه امرار معاش ۲- خدمات مالی خرد

ردیف	نام و نام خانوادگی	ایا از خدمات مالی نظیر (صندوق های خرد محلی و یا صندوق با ابتکار ات محلی و...) استفاده میکند		در صورت بلی نوع خدمات ذکر شود	تسهیلگر محلی	تسهیلگر میانی	شماره تماس
		بله	خیر				

ج

سازمان بهزیستی کشور

	عنوان دستورالعمل دستورالعمل اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) از طریق بخش غیر دولتی در مناطق شهری و روستایی	
۱۴۰۴/۱۱/۱	تاریخ شروع و اجراء	شماره ابلاغ دستورالعمل
۱۴۰۹/۱۱/۱	تاریخ اعتبار	شماره بازنگری

مولفه امرار معاش ۳- حمایت‌های مالی موردی

ردیف	نام و نام خانوادگی	تاریخ کمک	نوع کمک موردی	محل و مبلغ هزینه کرد (به ریال ذکر شود)			تسهیلگر محلی	تسهیلگر میانی	شماره تماس
				اعتبارات CBR	سایر سازمان‌ها و نهادهای	خیرین / شورا			

(۵)

فرم مولفه اجتماعی

ردیف	نام و نام خانوادگی	بعلت شدت معلولیت مراجع اختصاصی دارد		برای تهیه تجهیزات بازدواج فرد کمک هزینه پرداخت شده		در برنامه های هنری نظیر موسیقی، تئاتر، نقاشی و... شرکت نموده		در برنامه های فرهنگی نظیر مراسم و مناسبت‌های ویژه، مسابقات قرآن و... شرکت داشته است		در برنامه های ورزشی و اوقات فراغت نظیر مسابقات، بازیهای محلی، اردو و... شرکت		میزان هزینه بریال	تسهیلگر محلی	تسهیلگر میانی	شماره تماس
		بله	خیر	بله	خیر	بله	خیر	بله	خیر						

(۵)

فرم مولفه توانمندسازی

ردیف	نام و نام خانوادگی	نوع فعالیت		تاریخ عضویت	شرح فعالیت گروه خودیار یا سازمان / تشکل مردم نهاد	تسهیلگر محلی	تسهیلگر میانی	شماره تماس
		عضویت در سازمان های مردم نهاد و یا تشکل های معلولین	عضویت در گروه های خودیار					

(۶)

فرم مناسب سازی

ردیف	نام و نام خانوادگی	نوع فعالیت			محل تامین اعتبار (هزینه به ریال ذکر شود)				تسهیلگر محلی	تسهیلگر میانی	شماره تماس
		مناسب سازی منزل و وسایل زندگی	مناسب سازی خودرو	تاریخ مناسب سازی	اعتبارات CBR	اعتبارات مناسب سازی سازمان	سایر سازمان ها و نهادهای	خیرین / شورا			

(۷)

فرم شماره ۴: گزارش بازدید منزل / محل کار / مدرسه

ردیف	نام و نام خانوادگی فرد دارای معلولیت	تاریخ بازدید	محل بازدید	نام و نام خانوادگی بازدید کننده	مدت زمان بازدید	شرح اقدامات انجام شده

